

УПРАВЛЕНИЕ НА ИНОВАЦИОННИЯ ПОТЕНЦИАЛ НА ИНДУСТРИАЛНО ПРЕДПРИЯТИЕ

д-р инж. ик. Мирослав Ганчев

Анотация: В доклада се разглеждат проблемите по управлението на иновационния потенциал на индустриалното предприятие. Разглеждат се основните съставляващи на иновационния потенциал като икономическа категория и препоръки за оценка на иновационния потенциал.

Ключови думи: иновационен потенциал, икономически потенциал, иновационна стратегия, индустриално предприятие и др.

Abstract: The report examines the management issues of the innovation potential of industrial enterprise. The main component of the innovation potential as an economic category are investigated and recommendations to evaluate innovation potential are proposed.

Key words: innovation potential, innovation strategy, industrial enterprises, economic potential.

В съвременните условия формирането и развитието на иновационния потенциал е важен фактор за развитието на индустриалното предприятие. Той е свързан с използването на резултатите от научните изследвания и разработки за създаване на принципно нови технологии за внедряването им в производството и за създаване на принципно нова продукция и реализирането и на пазара. „В пазарната икономика фирменият успех зависи все повече от уменията да се търсят и реализират нови идеи, да се култивира новаторски дух и предприемачество. Затова в съвременната държава, научно-техническата и иновационната политика е насочена към насърчаване на иновационната дейност и фирмените иновации.“[6]

Съгласно съвременната икономическа теория и мисъл съществуват различни подходи, трактовки и определения на икономическата категория „иновационен потенциал“. Според група учени, иновационният потенциал на индустриално предприятие представлява степента на готовност да изпълнява задачи, осигуряващи достигането на поставените иновационни цели, степента на готовност за реализиране на иновационния проект или програми за иновационни преобразования и внедряване на иновациите.[4] Според други иновационния потенциал е съвкупността от различни видове ресурси, включващи материално-производствени, финансови, интелектуални, научно-технически и други ресурси, необходими за осъществяване на иновационната дейност.[2] Съществува и друго мнение, че под иновационен потенциал се разбира системата фактори и условия, необходими за осъществяването на иновационния процес. За основа на оценката на състоянието на иновационния потенциал се приемат възможностите, с които разполага предприятието за собствена иновационна дейност.[3]

На база разгледаните подходи, иновационния потенциал на индустриално предприятие се разбира неговата способност да достига целите при съществуващите в наличност интелектуални, материално технически, трудови, финансови и други ресурси, обслужващи съответната инфраструктура. От това следва, че иновационния потенциал зависи от спецификата на дейността на индустриалното предприятие, големината му и възприемчивостта към нововъведения.

Както бе споменато, в съвременната литература на управлението на иновационния потенциал е отделено особено внимание и отсъства общоприето определение за иновационния потенциал като икономическа категория. От проведенения анализ става ясно, че структурата на иновационния потенциал не е изследвана напълно. Към момента има различни приети структури на иновационния потенциал, които си противоречат една на друга и не е изразена ясно границата между икономическия и иновационния потенциал. Необходимо е да се спомене, че иновационния потенциал не е еквивалентен нито по големина, нито по мащаб на икономическия потенциал на предприятието.[7] Икономическият потенциал представлява съвкупност от следните потенциали: производствено-технологически, материално-технически, финансов, трудов, информационен, научно-изследователски, маркетингов и организационно-управленски, развитието, на които се явява непрекъснат процес. Структурата на иновационния потенциал е идентична на икономическия потенциал, но иновационния потенциал е тази част от изброените потенциали, която е използвана за реализацията на иновационния проект или програма. Следва да се отбележи, че иновационния потенциал на предприятието е отнесена и тази част от трудовия потенциал, който ние обозначаваме като интелектуално-креативен.[7] Иновационният потенциал е тази част от икономическия потенциал, който представлява реализираната и нереализирана възможност за осъществяване на иновационни проекти или програми за иновационни преобразования и внедряване с цел повишаване на конкурентоспособността на предприятието. Огромно влияние за развитието на предприятието оказват факторите на пазарната среда и като проблемен елемент от развитието на потенциала е липсата на ефективен механизъм за управление на предприятието. Съществуват множество нерешени проблеми и като такива може да се споменат следните:

- „- Недостатъчно финансови средства, обуславящи търсенето на източници за финансиране и рационално използване на наличните и обоснован избор на перспективни направления за иновационна дейност;
- Отсъствие на методика за комплексна оценка на иновационния потенциал на предприятието;
- Необходимост от системно технологично обновяване на производството със съвременно оборудване;
- Повишен риск, обуславящ и неопределеността на резултата;
- Отсъствието на необходимата информация за потребностите на пазара от иновационни продукти и от съвременни научно-технически достижения;
- Неефективна работа на маркетинговата служба;
- Липсата на мотивация на персонала, отчитащ повишената значимост на отделните специалисти.“[1]

Важен момент за разработването на иновационната стратегия за развитие е анализ на външната и вътрешната среда и съществуващите рискове в микро- и макро-

икономически аспект. На база данните от анализа се определят иновационните цели за развитие от висшия мениджмънт на предприятието. Насоките са насочени към повишаване на конкурентоспособността чрез производството на нови продукти, технологии, оптимизиране на издръжката на производството и др. Определя се стратегията за развитие и се извършва оценка на иновационния потенциал и „...иновационната стратегия притежава няколко характеристики, които следва да се анализират при изграждането и, а именно:

- целевата насоченост на стратегията;
- характер на стратегията;
- технологична позиция по отношение на конкурентите;
- момент на навлизане в развиващите се отрасли (пазари);
- източници на новите технологии, продукти и опит;

- финансиране на НИРД. За да бъде ефективна, иновационната стратегия трябва да произтича и да подпомага изпълнението на общата стратегия.“[5] Разработването на иновационната стратегия се осъществява също от висшето йерархическо ниво на управление и при разработването и се взема в предвид ефективността на съществуващата стратегия и необходимостта от корекции.

Големината на иновационния потенциал се определя със следната формула:

$$IP \sum_{i=1}^n a_i R_i, \quad (1.1.)$$

Където IP – иновационния потенциал на предприятието;

N – броят на съставляващите на иновационния потенциал на предприятието;

R_i – i-тия съставляващ на иновационния потенциал;

a_i – тегловия коефициент на i-ия съставляващ на иновационния потенциал, който се определя експертно

(при това $\sum_{i=1}^n a_i = 1$).[8]

Различаваме предприятия с високо, средно и ниско ниво на иновационен потенциал. Независимо от различното ниво на иновационния потенциал предприятието то политиката му трябва да е насочена към отделяне и влагане на средства за провеждане на научно-изследователски разработки, които да са насочени към завладяване на водещи позиции в отрасъла в национален и международен мащаб. За разработването на такава програма е необходимо да са решени въпросите свързани с финансовото осигуряване, организацията, контрола по осъществяването и и оценка на иновационния потенциал.

В резултат на проведеното изследване се оказва, че създаването на ефективен механизъм за управление и оценка на иновационния потенциал ще допринесе за вземането на обосновани стратегически решения въз основа на данните от оценката и изследванията с цел повишаване на ефективността от използването на наличните ресурси и делови възможности.

Литература

1. Анискин Ю.П. Корпоративное управление инновационным развитием: Монография. М.: Омега-Л, 2007. 411с.
2. Основы инновационного менеджмента: Теория и практика/ Посл. ред. П.Н.Завлина, А.К.Казанцева, Л.Э.Миндели. М.: Экономика, 2000.475с.
3. Николаев А. Инновационное развитие и инновационна культура// Проблемы теории и практики управления. 2001.№5. с.75-79.
4. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент. Спб.: Питер, 2008, 448с.
5. <http://ep.swu.bg/images/pdfarticles/2016pdf/> Иновационният потенциал като фактор за повишаване на конкурентоспособността на предприятия в фармацевтичната индустрия. 05.09.2016г.
6. http://mtc-aj.com/library/2009_2.pdf, доц. д-р „Мария Славова-Ночева, Иновации, иновационна политика и практика. Сп. Механика, транспорт, комуникации“, бр.2, 2009г. 02.09.2016г.
7. <http://cyberleninka.ru/article/n/upravlenie-innovatsionnym-potentsialom-promyshlennogo-predpriyatiya-kontseptualnye-osnovy-etapy-upravleniya-metod-otsenki>, Управление инновационным потенциалом промышленного предприятия: Концептуальные основы, этапы управления, метод оценки. Коршунова Елена Дмитриевна д.э.н,проф. Научны журнал КубГАУ, №81, 2012 года. 02.09.2016 г.
8. http://www.unn.ru/pages/issues/vestnik/99999999_West_2011_3/42.pdf Н.С.Соменкова, Управление инновационным потенциалом промышленного предприятия. Вестник Нижегородского университета им. Н.И.Лобачевского, 2011, №3, с.243-245. 01.09.2016 г.